

Aftenposten, lørdag 10. juli 1993

Ved Stortingsperiodens slutt

Av statsminister Gro Harlem Brundtland

Ved den tradisjonelle avslutningsmiddagen for denne stortingsperioden, delte jeg noen refleksjoner med Stortingskollegene, som flere har bedt meg om å sette på trykk:

Det har vært dramatiske endringer i vårt verdensbilde siden vi for bare fire år siden var samlet på denne måten. Det gjelder faktisk ikke så mye for oss her hjemme - her har vi samme regjering - her har vi Europapolitikken på dagsorden - her har vi arbeidsledighet som vårt sentrale problem - her er vi, nå som sist, i en langt bedre situasjon enn de fleste andre.

For fire år siden sto vi foran de store forandringer i vår verdensdel som bar i seg så store forhåpninger. I dag ser vi hvor krevende det er å sikre fundamentet for en demokratisk, sosial og økonomisk utvikling etter at et helt system spilte fallitt.

Det er en påminnelse om at demokratiet ikke er en naturgitt styreform, selv om diktaturet er kastet av, men et system som må bygges opp og bygges inn, i samfunnsstruktur og tradisjon, ja i folks sinn.

Mange av de utfordringer vi har arbeidet med i denne perioden er knyttet til den stadig raskere utvikling innen teknologi og kommunikasjon, som også spiller en sentral rolle i internasjonaliseringen av økonomi, produksjon og forbruk.

Men denne utviklingen reiser nye utfordringer også for demokratiet. Gjennom media kan vi få del i det som skjer, verden rundt, 24 timer i døgnet. Men det vi får, er fragmenter av en sammensatt og komplisert virkelighet. Gjennom medias lupe blir komplekse sammenhenger splittet opp i løsrevne enkeltheter - som så blir forstørret. Øyeblikkets krav fyller

oppmerksomheten og kan så altfor lett sperre utsikten for det lange perspektiv og utviklingens retning. Folk går ikke lenger på møter, får kunnskap og innsikt gjennom samtalen og ved å møte våre folkevalgte direkte. Møtene via TV-skjermen, ofte i korte, unyanserte spisformulerte klipp.

I slutten av april besøkte jeg Sunnaas sykehus på Nesodden. Da vi ventet på å gå i land fra fergen, sto en eldre mann ved siden av meg. Etter å ha betraktet meg en stund, kom det: "Jeg skal si du ligner fælt på statsministeren, men du ser mye snillere ut!".

Ja, slik kan det jo lett bli i vår oppjagede mediatid.

Det faktum at vi får flere av våre inntykk - ikke bare av personer - men av sakene og problemstillingene gjennom media stiller nye krav til oss som politikere - vi blir etterhvert nokså ensomme i ansvaret for helhet og sammenheng. For media er de øyeblikkelige reaksjoner på øyeblikkets tema mer spennende enn tid-krevende demokratiske prosesser, og solisten mer interessant enn et helt orkester.

Det er ikke lenger slik Tolstoi engang skrev: "Få ting er så behagelig som å overgi sin vilje til regimentet".

Når media overtar som den sentrale arena - ikke bare for politiske utspill og dagsorden - men også for utformingen og fremdriften av standpunktene, kan andre og like viktige tråder i demokratiets vev bli svekket.

Det er ikke bare nyhetsbildet som fragmenteres. Interessene i et moderne samfunn splittes også opp og skillelinjene antar nye former. Som folkevalgte er vi avhengig av å samle kreftene hvis vi skal få tilstrekkelig styrke til å kunne påvirke samfunnsutviklingen i den retning vi ønsker. Om Regjeringens og Stortingets dokumenter sjelden er egnet som folkelesning - og med all respekt for journalistikkens pedagogiske evne, så er det ikke alltid rom for tilstrekkelig informasjon mellom bildene, musikkinnslagene eller avbrytelsene.

Demokratiet må forankres i et levende og ekte engasjement hvor flere enn noen få får mulighet til å trenge inn i flere enn de mest iøynefallende side av saken. Et levende demokrati

forutsetter engasjement, men også innsikt og oversikt, hvis evnen til å fange opp også de motstridende hensyn skal bevares. Uten en slik evne - til helhetstenkning - mister demokratiet viktige deler av sitt kjennetegn.

I en brytningstid hvor gamle sannheter må prøves mot nye erfaringer, blir kravene til samfunnsdebatten enda større - krav som også rettes til oss som sentrale deltakere. Også når vi nå står foran en ny valgkamp.

Det er sagt at enstemmighet nesten alltid er et resultat av undertrykkelse. Den parlamentariske situasjon de siste fire årene skulle etter et slikt kriterium plassere Norge på førsteplass blant verdens frie nasjoner.

Denne perioden har - som den forrige - stilt større krav til samarbeid på tvers av tilvante skiller. Selv om skigarder ikke varer evig, står de ofte lenger i politikken enn andre steder. Men om klimaet kan skifte med årstidene, også i det parlamentariske landskap, skal vi takke hverandre for at vi - jeg må begrense meg til å si - stort sett - opprettholder tonen og formen i norsk parlamentarisk tradisjon.

En takk også fra Regjeringen til Stortingets dyktige stab for dens innsats og bidrag til et inspirerende, godt og hyggelig arbeidsmiljø.

Det er mer enn 60 kolleger som nå takker for seg i Stortinget, uansett hva velgerne bestemmer i september. Mange takker av etter mange år som folkevalgte, men ingen kan se tilbake på så mange år som Stortingspresidenten selv - hele 28 år som fast representant.

Kjære stortingspresident. Du er en av dem som har deltatt lengst i norsk parlamentarisk liv. Så har du også hatt den erfaring og bakgrunn som har gjort deg til Stortingets fremste tillitsvalgte. Du har gjennom disse årene skapt din egen stil og du har satt spor etter deg i politikken. Du er ikke bare en Stortinget lytter til, du er også blitt den mest leste. Jeg vil få takke deg for mange års stor innsats og for et godt samarbeid og ikke minst for mang en god replikk.